

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
N837, Arnhem – Heteren

31 januari 2002

1216-26

ISBN 90-421-0930-0

Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleemstelling	2
3.2 Doel.....	3
3.3 Beleid en besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Alternatieven en varianten.....	5
4.2.1 Referentiesituatie.....	5
4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	6
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	6
5.1 Algemeen	6
5.2 Mobiliteit.....	8
5.3 Woon- en leefmilieu.....	8
5.4 Bodem, water, landschap, archeologie en natuur	9
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	10
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	11
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	11
9. VORM EN PRESENTATIE.....	13
10. SAMENVATTING VAN HET MER	13

1. INLEIDING

De provincie Gelderland (initiatiefnemer) heeft het voornemen om tussen Arnhem en Heteren een nieuwe provinciale weg (N837) aan te leggen. Hiervoor moet de gemeente Overbetuwe (bevoegd gezag) voor een gedeelte van de weg een nieuw bestemmingsplan vaststellen. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan wordt conform het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) bijlage C categorie 1.2 een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Bij brief van 20 november 2001 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in 'De Betuwe' van 28 november 2001².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie is van mening dat de startnotitie al veel relevante informatie bevat voor de richtlijnen en het MER. Dit advies richt zich daarom vooral op aanvullende punten.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De volgende onderwerpen verdienen in het MER extra aandacht:

- onderbouwing van de gebruikte modellen voor de verkeersberekeningen en de daarbij gehanteerde uitgangspunten;
- naast de negatieve gevolgen van de aanleg van de N837 ook de positieve effecten, zoals het verkeersluw maken van de wegen in de kernen en in het buitengebied en een optimale ontsluiting voor het fietsverkeer (verkeersveiligheid) te bewerkstelligen;
- kwaliteit van de samenvatting. De samenvatting is het deel van het MER dat vooral gelezen wordt door besluitvormers en insprekers en verdient om deze reden bijzondere aandacht.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In de startnotitie is aangegeven dat het sluipverkeer in het studiegebied voor verkeersonveilige situaties zorgt op de Drielse Rijndijk, Boltweg, Weteringsewal, 2^e Weteringsewal, Langstraat, Elstergrindweg en door de kernen van Driel, Arnhem-Zuid en Oosterbeek. Daarnaast worden toenemende verkeersproblemen verwacht na de ontwikkeling van de nieuwe woongebieden Breekenhof (ten zuiden van Driel) en Schuytgraaf (ten westen van Arnhem-Zuid). Duidelijk moet worden:

- welke verkeersstromen door het gebied (nu en in de toekomst) gaan en of de wegen daarvoor qua functie bedoeld en geschikt zijn;
- wat de modal split is en de aard van het verkeer (woon-werk, zakelijk, recreatief);
- wat de plaats, tijdstippen, frequenties en omvang van de problemen zijn, zoals congestie, geluidsniveaus, ongevallen, etc. (zowel voor de huidige situatie als de autonome ontwikkeling);
- op basis van welke inputgegevens/ aannames de modelberekeningen zijn uitgevoerd.

3.2 Doel

In de startnotitie is het doel als volgt omschreven:

- het verminderen van huidige verkeersoverlast in de kernen Driel, Heteren en Oosterbeek, alsmede het verminderen van sluiproutes in het studiegebied tussen Arnhem en de aansluiting op de A50;
- het ontsluiten van de nieuwbouwlocaties Breekenhof en Schuytgraaf;
- het realiseren van een adequate verbinding tussen Driel en Elst enerzijds en de aansluiting op de A50 bij Heteren anderzijds;
- het realiseren van een adequate verbinding tussen het zuidelijk deel van Arnhem op het snelwegennet (A50).

In de probleemstelling is aangegeven dat er onveilige verkeerssituaties zijn. De Commissie vraagt uit te werken hoe deze onveilige situaties kunnen worden weggenomen en verkeersveilige situaties gecreëerd kunnen worden. De doelen moeten in relatie tot de probleemstelling meetbaar worden beschreven, zodat ze kunnen dienen voor het beoordelen van de alternatieven. Ook dienen de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering te worden aangegeven.

3.3 Beleid en besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voorname. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Daarbij vraagt de Commissie speciale aandacht voor de Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit⁵, die geïmplementeerd is in het Besluit luchtkwaliteit.

In de startnotitie is de nadruk gelegd op de verkeersontwikkelingen. Hierbij dient o.a. ook het NVVP aan bod te komen. Aanvullend dienen de uitgangspunten van beleid ten aanzien van waterbeheer (Watertoets), natuur, landschap en cultuurhistorie, het regionale fietsnetwerk en het Regionaal Structuurplan (RSP-KAN)⁶ aan de orde te komen.

In de startnotitie is aangegeven dat in (de omgeving van) het plangebied grondwaterbeschermingsgebied(en) aanwezig zijn. Aangegeven dient te wor-

⁵ De eerste dochterrichtlijn is de Richtlijn 1999/30/EG van de Raad van 22 april 1999 betreffende grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide, stikstofoxiden, zwevende deeltjes en lood in de lucht.

⁶ In inspraakreactie 1 wordt aangegeven dat het Regionaal Structuurplan 2015 een relevant onderdeel is van het beleidskader van de N837. Ook is in deze inspraakreactie gesteld dat er een regionaal fietsnetwerk is vastgesteld.

den waar deze zich bevinden. Ook andere (mogelijke) gebieden, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen, zoals waardevolle cultuurlandschappen, GEA-objecten, archeologische vindplaatsen en EHS-gebieden, dienen (op kaart) te worden aangegeven in het MER. Daarbij moet worden benoemd welke consequenties deze gebieden hebben voor de ontwikkeling van alternatieven.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor besluitvorming over een nieuw bestemmingsplan voor de aanleg van een deel van de N837, door de gemeenteraad van Overbetuwe. Hierbij dient te worden aangegeven dat het bestemmingsplan ook de aansluiting van de Breekenhof (Verlengde Rijnstraat) en de Grote Molenweg op de N837 omvat. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad de besluitvorming geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Ook moeten de besluiten worden genoemd, die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De Commissie vindt dat de kenmerken van de weg helder zijn weergegeven in de startnotitie. Aanvullend daarop is inzicht in het basisprofiel, de hoogteligging, relevante dwars- en lengteprofiel(en) van de weg, eventuele geluidswerende voorzieningen (ligging en hoogte), eventuele viaducten en tunnel gewenst in het MER. Hierbij dient ook een globale indicatie van de wijze van verlichting aan bod te komen.

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. In het MER dient onderscheid te worden gemaakt tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

De keuze van het tracé dient in het MER te worden gemotiveerd in relatie tot de gestelde doelen. In het MER worden in ieder geval het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) en de referentiesituatie (= niets doen) beschreven. De Commissie onderschrijft dat het nulplusalternatief, zoals in de startnotitie beschreven, geen reëel alternatief vormt.

4.2 Alternatieven en varianten

In de startnotitie is beschreven dat de voorgenomen activiteit het aanleggen van de N837 tussen de aansluiting met de A50 en Schuytgraaf betreft. Aangegeven is dat het deel van het tracé vanaf de A50 tot de Keulse Kamp (aansluiting Driel) reeds is vastgelegd in eerder genomen besluiten. Het gaat om:

- de aansluiting met de A50;
- deel A50 tot Keulse Kamp (aansluiting Driel);
- de aansluiting op de Burgemeester Matsersingel in Arnhem (halve rotonde).

Voor het tracédeel aansluiting Driel - aansluiting Schuytgraaf is een variabel tracé beschreven, waarvoor de ligging geoptimaliseerd dient te worden. Hiervoor is een aantal inrichtingsvarianten mogelijk op basis van de aspecten die in de startnotitie zijn benoemd (zie ook § 4.2).

De Commissie beveelt aan om in aanvulling op de startnotitie inrichtings- of uitvoeringsvarianten uit te werken waarin:

- de doorsnijding van bestaande wegen zoveel mogelijk wordt beperkt. Hierbij is het van belang dat aansluitingen op de N837 worden beperkt, om het ontstaan van sluiproutes te voorkomen;
- voor het fietsverkeer mogelijkheden worden onderzocht om op een verkeersveilige wijze in noord-zuid richting de N837 te kruisen ter hoogte van de Grote Molenweg en de Verlengde Rijnstraat;
- archeologisch waardevolle elementen/structuren zo veel mogelijk worden behouden.

De alternatieven en varianten zijn van toepassing op het deel van de N837 dat nog niet vastligt.

4.2.1 Referentiesituatie

In de startnotitie is beschreven dat de referentiesituatie de situatie in het studiegebied is, wanneer de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd en geen aanpassingen aan het bestaande wegennet worden aangebracht (= niets doen). De Commissie onderschrijft dat dit geen reëel in beschouwing te nemen alternatief vormt en dat dit alternatief dient als referentiesituatie, waarmee de andere alternatieven worden vergeleken.

4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. De startnotitie bevat een goede aanzet voor een mma.

De Commissie adviseert om bij het tot stand komen van het mma daarnaast een afweging te maken voor een optimale combinatie van varianten die:

- positieve bijdragen leveren aan de verkeersveiligheid van alle weggebruikers in het studiegebied. Denk hierbij aan een viaduct of tunnel ter hoogte van de aansluitingen met de Verlengde Rijnstraat en de Grote Molenstraat;
- extra aandacht besteden aan landschappelijke inpassing (verminderen van barrièrewerking voor fauna).

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten (zie ook § 4.2.1). Het studiegebied kan per milieuaspect verschillen. Op kaart dient een overzicht te worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals, cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle gebieden en ecologische zones (zie § 3.3).

Bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Zowel de reeds vaststaande autonome ontwikkelingen (inclusief de ontwikkeling van Schuytgraaf en de

Breekenhof) moeten behandeld worden, alsook de zeer waarschijnlijke autonome ontwikkelingen (verbreding van de A50⁷).

De Commissie onderschrijft de invulling die de startnotitie geeft aan de autonome ontwikkeling. Omdat er onzekerheden bestaan met betrekking tot onderdelen van de autonome ontwikkeling (wijze van ontsluiting van de Breekenhof⁸, noordelijke randweg Elst, verbreding A50) beveelt de Commissie aan om te variëren met de gehanteerde uitgangspunten (scenario's). Hierdoor ontstaat een beeld van de verkeersintensiteiten die gegenereerd worden door belangrijke toekomstige ontwikkelingen.

De Commissie acht het van belang dat de uitgangspunten voor de modelberekeningen in beeld worden gebracht en dat een gevoeligheidsanalyse wordt uitgevoerd ten aanzien van de groei van de automobiliteit.

In de startnotitie is beschreven dat de landbouw in het gebied verder intensificeert. In het MER zal moeten worden beargumenteerd waarom hier bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling vanuit wordt gegaan en wat globaal de ecologische consequenties in relatie tot de aanleg van de weg zijn⁹.

Milieugevolgen

Bij de beschrijving van de (potentiële) milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed, bijvoorbeeld ten aanzien van vermindering van sluisverkeer;
- behalve directe effecten moeten ook afgeleide effecten worden beschreven zoals effecten in Arnhem-Zuid als gevolg van de aanleg van de N837 en de verbinding die ontstaat met de Pley-route (mogelijke toename van vrachtverkeer) en veranderingen in de wijze van ontsluiting van Elst en Driel;
- aangegeven moet worden of effecten tijdelijk dan wel permanent zijn;

⁷ In inspraakreactie 12 wordt vermeld dat Rijkswaterstaat momenteel bezig is met de planvorming voor de verbreding van de Rijksweg A50 Grijsoord-Valburg-Ewijk.

⁸ In inspraakreactie 11 wordt gesteld dat de ontsluiting van de Breekenhof aan de zuidzijde van Driel nog niet is vastgelegd.

⁹ In inspraakreacties 6 en 11 wordt, in tegenstelling tot wat in de startnotitie wordt beschreven, aangegeven dat de landbouw in het gebied niet verder intensificeert.

- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd of een 'worst case scenario' worden gebruikt;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral moet aandacht besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of effecten die de gestelde normen – bijna – overschrijden;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken;

Ook de milieueffecten van veranderingen op het onderliggende wegennet dienen te worden meegenomen. Daarbij dient als stelregel te worden gehanteerd dat inzicht in deze effecten moeten worden gegeven voor zover de intensiteiten met tenminste 30% toenemen of met 20% afnemen ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De Commissie stemt in met het overzicht van milieueffecten dat in de startnotitie staat aangegeven. In de onderstaande paragrafen 5.2 tot en met 5.4 is waar relevant een aanvulling gegeven op de te onderzoeken milieueffecten.

5.2 Mobiliteit

De verkeersberekeningen vormen een belangrijke basis bij de effectbeschrijving voor bereikbaarheid, geluid, veiligheid en luchtverontreiniging. Ten aanzien van dit aspect beveelt de Commissie aan het volgende modelmatig te analyseren, afgestemd op wat in de probleemstelling is onderzocht (zie § 3.1):

- mobiliteitseffecten uitgedrukt in vervoerwijzekeuze (modal split);
- omvang van het gebruik van de verschillende delen van het wegennet;
- samenstelling van het verkeer (intern, extern, doorgaand);
- toe- of afname van verkeersveiligheid.

De Commissie vraagt in dit MER met name aandacht voor een kwantitatieve beschrijving van de verkeersbewegingen.

5.3 Woon- en leefmilieu

De Commissie is het eens met de te onderzoeken effecten die genoemd zijn in de startnotitie voor de aspecten geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid.

Aanvullend daarop dient te worden onderzocht:

- in welke mate een geluidstoe- of afname plaatsvindt op het onderliggende wegennet (Grote Molenweg, wegen in Elst en de woonbebouwing Keulse Kamp);
- of voldaan wordt aan de luchtkwaliteitsnormen;
- of voldaan wordt aan de normen voor externe veiligheid (vervoer van gevaarlijke stoffen);
- of en zo ja, in welke mate barrièrewerking door de N837 optreedt, ook door het verlengen van de N837 in Schuytgraaf.

5.4 Bodem, water, landschap, archeologie en natuur

De Commissie is het eens met de te onderzoeken effecten die genoemd zijn in de startnotitie voor de aspecten bodem, water, landschap, archeologie en natuur. In het onderstaande is een aantal aanbevelingen gedaan, die aanvullend in het MER aan bod dienen te komen.

Bodem en water

Ten aanzien van bodem en water verdient het onderstaande speciale aandacht:

- effecten van ontgraving en ophoging op de waterhuishouding tijdens de aanleg;
- verandering in kwelsituatie;
- effecten op de verstoring van het grondwatersysteem (grondwaterstand en de -stroming);
- mate waarin verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater plaatsvindt;
- risico's voor het grondwaterbeschermingsgebied door calamiteiten;
- benodigd ophoogmateriaal;
- verandering in bodemprofielopbouw en de hydrologische eigenschappen daarvan, bijvoorbeeld door eventuele doorbreking van afsluitende lagen.

Voor de realisatiefase moet worden aangeduid wat blijvende effecten kunnen zijn van bronbemaling van bouwputten op oppervlaktewaterkwaliteit en grondwater.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In het MER dienen belangrijke landschapselementen te worden benoemd. De aard en ligging van de bijzondere landschapselementen moet eenduidig worden beschreven (op kaart). Aansluitend daarop kan worden beschreven of en hoe de verschillende landschapselementen worden aangetast of versterkt in de verschillende alternatieven.

In de startnotitie is aangegeven dat in het plangebied diverse cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle elementen aanwezig zijn. Beschreven

moet worden welke aantasting aan deze elementen wordt verwacht en hoe dit kan worden voorkomen¹⁰.

Natuur

In de startnotitie is een aantal relevante effecten genoemd die worden onderzocht in het MER voor het aspect natuur. Omdat in de startnotitie de nadruk ligt op vogels beveelt de Commissie aan ook andere flora en fauna te onderzoeken. Hierbij valt te denken aan o.a. amfibieën, vissen en vleermuizen. Daarbij dient het accent te liggen op het mogelijk voorkomen van planten diersoorten in het studiegebied, die op grond van nationaal of internationaal beleid een beschermde status hebben (o.a. op basis van de Natuurbeschermingswet¹¹).

Hierbij dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

- welke planten- en diersoorten in het studiegebied voorkomen, die op grond van nationaal of internationaal beleid een beschermde status hebben en waarvan een belangrijk deel van de deelpopulatie zich in het gebied ophoudt;
- of de activiteit niet zal leiden tot aantasting van deze deelpopulaties of meer precies, tot strijdigheden met artikel 23 en 24 van de Natuurbeschermingswet.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven/varianten moeten onderling én met de referentiesituatie worden ver-

¹⁰ In inspraakreactie 4 wordt aangegeven dat zich in het studiegebied een tweetal vindplaatsen met een hoge archeologische waarde bevinden.

¹¹ De Natuurbeschermingswet vormt bij soortbescherming het uitgangspunt, maar ook moet beoordeeld worden of er soorten in het gebied voorkomen die beschermd worden op grond van de Vogel- en/of Habitatrictlijn, alsmede de conventies van Bern, Bonn en Ramsar. Het bevoegd gezag zal dienen te beoordelen of er een ontheffing op grond van artikel 25 Natuurbeschermingswet aangevraagd zal moeten worden. Indien dat het geval is dient het MER te beschrijven:

- of er andere bevredigende oplossingen bestaan;
- of afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- of er redenen zijn van - onder andere - groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (Zie daartoe de AMvB Besluit Ontheffingen en Vrijstellingen Natuurbeschermingswet, artikel 2 a tot en met e.), die een ontheffing mogelijk zouden kunnen maken.

geleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, adviseert de Commissie een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Overbetuwe moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een

sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, alle gebruikte topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en tracévarianten en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.